

Załącznik do
Uchwały Nr XXIV/254/16
Rady Miejskiej w Pieszem
z dnia 31 maja 2016

**GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
NA LATA 2016 – 2018**

WPROWADZENIE

Rodzina jest podstawową i najpowszechniejszą formą życia społecznego. Zapewnia ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe kolejnym pokoleniom. Stanowi pierwsze naturalne środowisko wychowawcze, z którym styka się dziecko po urodzeniu. Przebiega w niej proces socjalizacji dziecka, kształtowanie jego osobowości, jak również przygotowanie do pełnienia ról społecznych.

Wychowawcze oddziaływanie rodziny ma fundamentalny wpływ na socjalizację młodego człowieka poprzez nieuświadomione przekazywanie wiedzy o otaczającym je świecie wraz z wartościowaniem go i preferowaniem określonych wzorów zachowań. Zdrowa rodzina wypełniająca swoje funkcje prawidłowo zapewnia dzieciom poczucie bezpieczeństwa i własnej wartości, daje możliwość harmonijnego rozwoju, gwarantuje właściwe wypełnianie ról społecznych w przyszłości.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża szereg czynników, wśród których istotny wpływ odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni rodzinę dysfunkcyjną. Taka rodzina bez wsparcia z zewnątrz najczęściej nie jest w stanie sprostać obowiązkom wobec dzieci, samodzielnie rozwiązać własnych problemów i wyjść z sytuacji kryzysowej.

Do zjawisk patologicznych zalicza się w szczególności: alkoholizm, narkomanię, przestępczość, niewydolność opiekuńczo – wychowawczą oraz przemoc w rodzinie. Problemy te są najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci i młodzieży. Ich występowanie jest powiązane z problemem ubóstwa i długotrwałego bezrobocia, stanowiących podłoże zachwiania równowagi i bezpieczeństwa w rodzinie.

Występujące w rodzinach problemy, mają najczęściej charakter złożony, więc do ich rozwiązania niezbędne są interdyscyplinarne i skoordynowane działania osób ze specjalistycznym przygotowaniem oraz instytucji funkcjonujących na rzecz rodzin. Pomoc rodzinie ma na celu w konsekwencji przywrócenie jej prawidłowego funkcjonowania poprzez umożliwienie odzyskania lub nabycia umiejętności prawidłowego wypełniania ról społecznych, umiejętności opiekuńczo – wychowawczych i społecznych. Dzięki temu dziecko ma szansę pozostać w rodzinie naturalnej i tam być przygotowane do prawidłowego funkcjonowania w życiu i w społeczeństwie.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018, zwany dalej „Programem”, jest propozycją zintegrowanych kierunków działań na rzecz wsparcia rodziny i dziecka na terenie gminy Pisz, jako kontynuacja działań ujętych w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2013 - 2015. Powstał w oparciu o *ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i*

systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575). Jest kompatybilny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Gminy Pisz na lata 2014 – 2020.

Realizacja Programu będzie możliwa dzięki zbudowaniu spójnego systemu pomocy rodzinie angażującego zasoby Gminy – systemu wsparcia obejmującego zaangażowanie i współpracę osób, instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny, działalności placówek wsparcia dziennego, rodzin wspierających, pomocy ze strony asystenta rodziny, organizowaniu poradnictwa specjalistycznego oraz działalności grup wsparcia.

I. Diagnoza środowiska lokalnego

Sytuacja demograficzna

Gmina Pisz to największa obszarowo gmina w Polsce, licząca 27 475 mieszkańców. Na rozległych terenach wiejskich zamieszkuje 8 480 osób (stan na dzień 31.12.2015 r.). Ubóstwo i bezrobocie to największe problemy gminy. W Powiatowym Urzędzie Pracy w Piszcu zarejestrowanych jest ogółem 4 616 osób - 2 486 kobiet, 2 130 mężczyzn (dane PUP w Piszcu z 31.12.2015 r.). Według danych Głównego Urzędu Statystycznego stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie piskim na koniec stycznia 2016 r. wynosiła 27,4 % i była jedną z najwyższych w kraju.

Sytuacja społeczna

W 2015 r. pomocą społeczną objęto 1 442 rodziny o łącznej liczbie 3 767 osób w rodzinach, z czego 670 (46,5 %) stanowią rodziny z dziećmi. Rodziny korzystające z pomocy społecznej borykały się z wieloma problemami powodującymi ich dysfunkcje (m. in. ubóstwo – 79,2 %, bezrobocie – 65,4 %, długotrwała choroba – 40,2 %, niepełnosprawność – 24,2 %, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych – 16,5 %).

Klientami pomocy społecznej są najczęściej osoby biernie zawodowo z najniższymi kwalifikacjami lub bez wykształcenia.

Podstawą formułowania działań Programu była charakterystyka społeczno – demograficzna oraz analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piszcu.

KARTA DIAGNOSTYCZNA GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY

Tabela 1.

Lp.	Wyszczególnienie	2015
1.	Liczba mieszkańców Gminy Pisz	27 475
2.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	3 767
3.	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	1 442
4.	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	1 579
5.	Liczba rodzin korzystających z Funduszu Alimentacyjnego	198
6.	Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	350

7.	Liczba dzieci w wieku 0 – 18 lat	5 324
8.	Liczba dzieci w wieku 7 – 15 lat	2 741
9.	Liczba dzieci w wieku 16 – 19 lat	1 332
10.	Liczba dzieci w wieku 0 – 6 lat w tym:	1 891
	- uczęszczających do przedszkoli oraz punktów przedszkolnych w Liskach, Borkach, Jeżach, Kotle Dużym i Snopkach	389
11.	Liczba dzieci uczęszczających do klas „0”	323
12.	Liczba dzieci uczęszczających do szkół podstawowych	1 804
13.	Liczba dzieci uczęszczających do gimnazjum	713
14.	Liczba dzieci, którym przyznano stypendium szkolne	793
15.	Liczba dzieci, którym przyznano zasiłki szkolne	3
16.	Liczba świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży	24

Stan na dzień 31.12.2015 r.

W ostatnich latach najczęstszymi powodami przyznawania świadczeń z pomocy społecznej były: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz potrzeba ochrony macierzyństwa. Skala oraz różnorodność przyczyn udzielania wsparcia przez MGOPS w Piszcu świadczą o tym, jak ważne jest wspieranie rodziny kompleksowymi działaniami o charakterze profilaktycznym, zapobiegającym sytuacjom kryzysowym.

Tabela 2.

Liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej

Rok	Ogółem	Rodziny z dziećmi				
		1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci	5 dzieci i więcej
2014	753	271	268	156	44	14
2015	670	236	250	133	37	14

Tabela 3.**Liczba rodzin otrzymujących zasiłek rodzinny**

Rok	Ogółem	Rodziny z dziećmi			
		1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci i więcej
2014	1269	492	487	213	77
2015	1230	474	481	207	68

Tabela 4.**Liczba założonych Niebieskich Kart oraz powołanych grup roboczych**

Rok	Liczba Niebieskich Kart		Liczba powołanych grup roboczych
	Ogółem	Rodziny z dziećmi	
2014	141	42	320
2015	151	55	326

Tabela 5.**Pieczą zastępczą**

Rok	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych			Liczba dzieci w placówkach	
	spokrewnionych	niezawodowych	zawodowych	Domy Dziecka	Rodzinne Domy Dziecka
2014	10	1	5	5	5
2015	11	1	2	5	5
2016	11	1	2	5	5

Tabela 6.**Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny**

Rok	Liczba rodzin posiadających Kartę Dużej Rodziny				
	3 dzieci	4 dzieci	5 dzieci	6 dzieci	7 dzieci i więcej
2014	191	31	8	3	4
2015	81	16	3	1	-

II. Cele Programu

Cel główny:

Stworzenie warunków umożliwiających poprawę sytuacji społecznej rodzin zagrożonych wykluczeniem oraz ich wspieranie w prawidłowym funkcjonowaniu poprzez realizację skoordynowanej polityki społecznej na rzecz wzmocnienia rodziny przez wyspecjalizowane instytucje samorządu lokalnego.

Cele szczegółowe:

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin.
2. Podejmowanie działań interdyscyplinarnych w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym.
3. Zapewnienie dostępności usług w zakresie opieki i poradnictwa specjalistycznego.

III. Planowane działania na lata 2016 - 2018

Cele Programu będą realizowane poprzez następujące działania:

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin.

Lp.	Nazwa działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Źródło finansowania
1.	Wsparcie finansowe i rzeczowe rodzin	2016 - 2018	MGOPS	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne
2.	Objęcie dożywianiem dzieci i młodzież w szkołach i przedszkolach	2016 - 2018	MGOPS	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne
3.	Zabezpieczenie środków na pobyt dzieci w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo - wychowawczych	2016 - 2018	MGOPS	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne
4.	Pomoc w zaopatrzeniu dzieci i młodzieży w podręczniki i artykuły szkolne	2016 - 2018	MGOPS, placówki oświatowe	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
5.	Przyznawanie stypendiów oraz zasiłków szkolnych dzieciom i młodzieży	2016 - 2018	ZEOSiP	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne

2. Podejmowanie działań interdyscyplinarnych w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym.

Lp.	Nazwa działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Źródło finansowania
1.	Wspieranie osób doświadczających przemocy	2016 - 2018	Gminny Zespół Interdyscyplinarny	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne
2.	Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych (w tym dotkniętych przemocą)	2016 - 2018	MGOPS, placówki oświatowe, KPP, służba zdrowia, kuratorzy sądowi	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
3.	Objęcie wsparciem asystenta rodziny rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych	2016 - 2018	MGOPS	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne
4.	Współpraca z podmiotami i instytucjami działającymi na rzecz rodziny w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców jej funkcjonowania	2016 - 2018	MGOPS, KRPA, OPiT, PUP, PCPR, PPP-P, organizacje pozarządowe	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
5.	Umożliwienie rodzinom integracji i edukacji w grupach wsparcia oraz grupach samopomocowych	2016 - 2018	MGOPS, OPiT, PPP-P, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, parafie	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
6.	Edukacja służąca wzmocnieniu kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców (warsztaty, zajęcia edukacyjne, kampanie społeczne, artykuły w prasie lokalnej)	2016 - 2018	MGOPS, OPiT, PCPR, PPP-P, organizacje pozarządowe, lokalne media	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
7.	Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, motywowanie do podjęcia terapii odwykowej oraz monitorowanie uczestnictwa w terapii	2016 - 2018	MGOPS, OPiT, KRPA, PCPR, KPP, Gminny Zespół Interdyscyplinarny	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
8.	Organizacja czasu wolnego i wypoczynku dzieciom i młodzieży	2016 - 2018	MGOPS, OPiT, PCPR, MGBP, PDK, MGOSiR, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne

3. Zapewnienie dostępności usług w zakresie opieki i poradnictwa specjalistycznego.

Lp.	Nazwa działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Źródło finansowania
1.	Umożliwienie dostępu do terapii i mediacji rodzin	2016 - 2018	MGOPS, OPiT, PCPR, PPP-P	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
2.	Tworzenie i rozwój placówek wsparcia dziennego w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej na rzecz dzieci i młodzieży	2016 - 2018	UM, MGOPS, placówki oświatowe, sołectwa, parafie	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
3.	Umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, terapeutycznego w zakresie uzależnień	2016 - 2018	MGOPS, KRPA, OPiT, PPP-P	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
4.	Usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne	2016 - 2018	MGOPS	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne

IV. Planowane efekty realizacji Programu

- Podniesienie bezpieczeństwa bytowego rodzin
- Kształtowanie prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny
- Przywrócenie rodzinom dysfunkcyjnym zdolności prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

V. Monitoring Programu

Monitoring Programu prowadzony będzie przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piszcu. Realizator będzie składać sprawozdania do 31 marca każdego roku.

Monitoring realizacji Programu umożliwi:

- Ocena stanu zaawansowania prowadzonych działań
- Ocena zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań
- Sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń

- Zebranie informacji będących podstawą do planowania działań profilaktycznych na lata następne.

VI. Dane dotyczące Programu

Miejsce realizacji Programu – Gmina Pisz

Czas realizacji Programu – lata 2016 – 2018

Adresaci Programu

Odbiorcami Programu będą rodziny znajdujące się w sytuacjach kryzysowych, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Koordinator Programu – Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pisz

Realizatorzy / Partnerzy Programu

Założenia Programu winny realizować w ramach swoich kompetencji samorządowe jednostki organizacyjne, właściwe organizacje pozarządowe i inne podmioty realizujące zadania na zlecenie Gminy Pisz.

Kooperatorem i realizatorem Programu będzie Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pisz przy współpracy z:

- Urzędem Miejskim w Pisz
- Ośrodkiem Profilaktyki i Terapii w Pisz
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Pisz
- Zespołem Ekonomicznej Obsługi Szkół i Przedszkoli w Pisz
- placówkami oświatowymi
- Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym w Pisz
- Miejsko – Gminną Biblioteką Publiczną w Pisz
- Miejsko – Gminnym Ośrodkiem Sportu i Rekreacji w Pisz
- Piskim Domem Kultury w Pisz
- Powiatową Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Pisz
- Sądem Rejonowym w Pisz
- Kuratorami zawodowymi i społecznymi Sądu Rejonowego w Pisz
- Komendą Powiatową Policji w Pisz
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz
- Powiatowym Urzędem Pracy w Pisz

- Parafiami
- Służbą zdrowia
- Sołectwami
- Organizacjami pozarządowymi
- Lokalnymi mediami
- Piskim Zakładem Aktywności Zawodowej „WIEŻA” w Pisz
- Środowiskowym Domem Samopomocy w Pisz

Źródła finansowania Programu:

- Środki samorządu Gminy – uwzględnione w rocznych planach finansowych
- Środki partnerów współrealizujących Program
- Budżet państwa
- Środki z innych źródeł zewnętrznych

VII. Podsumowanie

Głównym założeniem Programu jest wspieranie rodzin z terenu gminy Pisz w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Cel ten zrealizowany zostanie poprzez podejmowanie wielopłaszczyznowych działań na rzecz rodziny oraz pomoc w opiece i wychowaniu dziecka.

Działania podejmowane w ramach Programu w myśl *ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* będą miały w głównej mierze charakter profilaktyczny, a rodzina otrzyma możliwość samodzielnego zmierzenia się z problemami. Systematyczny monitoring pozwoli na ocenę efektywności tych działań oraz ich modyfikację w zależności od potrzeb i następujących zmian.

Program realizowany będzie w latach 2016 – 2018, a jego powodzenie uzależnione jest od zaangażowania we współpracę instytucji i podmiotów działających na rzecz rodziny oraz podejmowanie skoordynowanych działań na rzecz rodzin z terenu gminy Pisz.